

قتل عمدی ومجازات افراد زیر ۱۸ سال در نگاه قانون

● **محمدصادق امانی**
وکیل دادگستری

● مجازات‌های سلب حیات برای افراد زیر ۱۸ سال از بحث‌برانگیزترین مباحث حقوق کیفری است که مورد توجه قرار گرفته و هر از چند گاه که خبر از مجازات اعدام یا قصاص نفس نوجوانی در رسانه‌ها منعکس می‌شود، بازتاب گسترده‌ای در جامعه داشته و از نمونه آن در سال‌های اخیر می‌توان به قتل ستایش، دختر افغان‌تبار در ورامین و قتل مرحوم روح‌الله داداشی، قهرمان بدن‌سازی ایران، اشاره کرد که مرتکبان قتل این افراد، در زمان ارتکاب جرم کمتر از ۱۸ سال داشتند که در نهایت با تأیید نهایی حکم قصاص در دیوان عالی کشور به اتهام قتل عمدی به دار مجازات آویخته شدند. با توجه به وضعیت سنی و رشد عقلی افراد زیر ۱۸ سال که مرتکب قتل عمدی می‌شوند، همواره درباره مسئولیت کیفری این دسته از متهمان بحث و اختلاف نظر فراوان دیده شده است و طرفداران حقوق این دسته از نوجوانان به استناد کنوانسیون حقوق کودک مخالف اعدام افراد زیر ۱۸ سال هستند.

برخی از حقوق‌دانان به این سبب که بلوغ نمی‌تواند معیار مناسبی برای تشخیص مسئولیت کیفری افراد باشد و چه بسا مرتکب، در زمان ارتکاب جرم به بلوغ رسیده است، اما رشد کافی عقلی برای اندیشه و تفکر به وقایع رفتار خویش نداشته تا بتوان ایس مجازات سنگین را بر اعمال این دسته از مرتکبان مرتب شد، قائل به این موضوع هستند که در صورت ارتکاب قتل عمدی به وسیله این دسته از متهمان نباید با آنها مانند افراد بزرگسال که آگاه به نتیجه اعمال خویش هستند، رفتار کرد و باید مجازات متفاوتی برای این گروه در نظر گرفت.

به نظر می‌رسد قانون‌گذار در قانون جدید مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ به نظرات این دسته از علمای حقوق توجه داشته و بر خلاف قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۷۰ که رسیدن به سن بلوغ را موجب مسئولیت کامل کیفری برای مرتکبان جرائم قتل عمدی که در زمان وقوع قتل کمتر از ۱۸ سال بوده، می‌دانسته و در صورت احراز عمدی‌بودن حکم به قصاص نفس این دسته از متهمان صادر می‌کرد، سعی بر تعدیل مجازات افراد زیر ۱۸سالگی که متهم به قتل عمد بوده‌اند، داشته است و در ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی شرایطی را پیش‌بینی کرده که به‌آسانی نتوان افراد بالغ زیر ۱۸ سال یعنی دختران تا ۹ سال و پسران تا ۱۵ تا ۱۸ سال شمسی را به‌دلیل ارتکاب قتل عمدی به قصاص نفس محکوم کرد.

درخصوص ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی قانون‌گذار بیان کرده که: در جرائم موجب حد یا قصاص هرگاه افراد بالغ کمتر از هجده سال، ماهیت جرم انجام‌شده و یا حرمت آن را درک نکنند و یا در رشد و کمال عقل آنان شبهه وجود داشته باشد، حسب مورد با توجه به سن آنها به مجازات‌های پیش‌بینی‌شده در این فصل محکوم می‌شوند.

تبصره– دادگاه برای تشخیص رشد و کمال عقل می‌تواند نظر پزشکی قانونی را استعلام یا از هر طریق دیگر که مقتضی بداند، استفاده کند. بنابراین دیگر نمی‌توانیم قائل به این باشیم که صرف ارتکاب قتل به وسیله نوجوانی که به بلوغ رسیده، مستوجب مجازات قصاص نفس است و محاکم کیفری یک در زمان صدور حکم مکلف به بررسی این موضوع هستند که آیا متهم زیر ۱۸ سال، در زمان قتل به حرمت عمل خود آگاه بود، یعنی می‌توانست به رفتار وی مستوجب مجازات قصاص نفس است، یا از ماهیت عمل خود اطلاع داشته، برای مثال، علم داشته که رفتار او قتل عمدی محسوب می‌شود.

همچنین قضات دادگاه‌ها مکلف هستند حسب مورد با مشورت با پزشکی قانونی درباره رشد و کمال عقلی نوجوانی که مرتکب قتل عمدی شده است، تحقیق کنند و در صورتی‌که ابهامی درباره رشد عقلی وی داشته باشند یا اینکه به علم برسند که مرتکب، حرمت عمل خویش را درک نکرده یا آگاه به ماهیت رفتار خویش نبوده است، نمی‌تواند حکم به قصاص نفس صادر کنند.

محاکم با رعایت مواد ۸۸ و ۸۹ قانون مجازات اسلامی باید این دسته از مرتکبان را به جایگزین مجازات قصاص نفس یعنی نگهداری در کانون اصلاح و تربیت و همچنین دیه محکوم کنند. خوشبختانه با تغییراتی که در چندین سال گذشته در قوانین جزایی ایران درخصوص مجازات این دسته از متهمان انجام شده است، بسیاری از مرتکبان قتل‌های عمدی که در زمان ارتکاب جرم کمتر از ۱۸ سال بوده‌اند، به استناد ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی از مجازات قصاص نفس رهایی یافته‌اند.

شرق: جوانی معتاد که به عنوان مظنون دستگیر شده بود، سوار بر خودروی پلیس گریخت اما دقایقی بعد تصادف کرد و دستگیر شد.

به گزارش خبرنگار ما، مأموران کلانتری پاسداران شامگاه پنجشنبه هفته گذشته حین گشت‌زنی به پسری جوان که سوار یک خودروی اچ‌کراس بود، ظنین شدند و او را متوقف کردند. جوان مظنون از خودرو پیاده شد و از آنجا که ظاهرش نشان می‌داد به مواد مخدر اعتیاد دارد، مأموران او را برای انتقال به کلانتری سوار خودروی پلیس کردند و در صندلی عقب نشاندند. مأموران سپس برای بازرسی سراغ خودروی اچ‌کراس رفتند. در همین هنگام جوان

شرق: مردی که متهم است دوستش را به قتل رسانده، دوبار پای میز محاکمه رفت و هربار ادعاهایی را مطرح کرد که باعث شروع تحقیقات مجدد شد. به گزارش خبرنگار ما، متهم که جوانی افغانستانی است، زمانی بازداشت شد که مأموران جسد مردی را پیدا کردند و با ردیابی‌هایی که انجام دادند متوجه شدند دوستش او را به قتل رسانده است. متهم پس از بازداشت، به قتل اعتراف کرد و گفت: من و دوستم مدتی بود که از افغانستان به ایران آمده بودیم و کار می‌کردیم. من نامزد داشتم و گاهی به دیدار او می‌رفتم. به دنبال این بودم که خانه‌ای اجاره و ازدواج کنم. روز حادثه مقتول به من پیشنهاد بی‌شرمانه‌ای داد. این حرفش خیلی برایم گران تمام شد و به او گفتم مگر تو نمی‌دانی این دختر نامزد من است، چرا این‌طور درباره‌اش صحبت می‌کنی؟ آن‌قدر عصبانی شدم که به او حمله کردم و وی را به قتل رساندم.

پرونده بعد از اعتراضات متهم و صدور کیفرخواست برای رسیدگی به دادگاه ارسال شد. متهم این‌بار قتل را انکار کرد و گفت: من مرتکب قتل

مظنون که فرصت را مناسب دیده بود، پشت فرمان ماشین پلیس نشست و فرار کرد. او حین فرار با یکی از مأموران و یک عابر پیاده برخورد و آنها را زخمی کرد. با این حال، به راهش ادامه داد تا اینکه بعد از حدود ۱۰ دقیقه در حالی‌که پلیس در تعقیب او بود، با یک خودروی تیبیا تصادف کرد و متوقف شد.

این جوان بعد از دستگیری مجدد صبح دیروز به دادسرای مبارزه با سرقت منتقل و رسیدگی قضائی به پرونده او آغاز شد.

متهم دیروز به خبرنگار ما گفت: من چهار سال قبل با دختری در فضای مجازی آشنا و به او علاقه‌مند شدم. وقتی رابطه ما شروع شد چون پدر

حوادث

فرار جوان مظنون با خودروی پلیس

من پول‌دار است، من مرتب به آن دختر پول می‌دادم و در دوران دوستی با او به مواد مخدر اعتیاد پیدا کردم. از طرفی آن دختر بعد از مدتی مرا رها کرد ولی من همچنان هروئین مصرف می‌کردم و اعتیادم روز به روز بیشتر می‌شد تا اینکه سال گذشته وقتی برای خرید مواد رفته بودم، دستگیر شدم و امسال شب عید را در زندان بودم.

این پسر جوان در ادامه گفت: در زندان شرایط خیلی سختی داشتم. افرادی که با آنها هم‌بند بودم زندانیان خطرناکی بودند که بعضی از آنها به جرم قاچاق مواد مخدر به اعدام محکوم شده بودند و با من با خشونت زیاد رفتار می‌کردند. برای اینکه اذیتم

نکنند، به آنها باج می‌دادم. شرایط زندان عذاب‌آور بود و واقعا در هشت‌ماهی که حبس بودم، زجر کشیدم تا اینکه بالاخره چهار ماه قبل آزاد شدم. متهم ادامه داد: شب حادثه وقتی مأموران مرا دستگیر کردند، مطمئن شدم دوباره من را به زندان می‌برند. اصلا نمی‌خواستم به شرایط قبلی برگردم و تحمل زندان را نداشتم به‌همین‌دلیل وقتی در ماشین پلیس تنها شدم، تصمیم گرفتم فرار کنم که البته نتوانستم مسافت زیادی بروم و خیلی زود تصادف کردم و دستگیر شدم.

بنا بر این گزارش، متهم در حال حاضر در بازداشت به‌سر می‌برد و تحقیقات از او ادامه دارد.

ادعاهای مردی که به قتل دوستش متهم است

کردم، اما من آن روز خانه نبودم و این گفته‌ها دروغ است. متهم گفت: درگیری مقتول با کس دیگری بود. او با دو برادر دعوا داشت و آنها تهدیدش کرده و گفته بودند او را می‌کشند. روز حادثه هم من در آنجا نبودم. مطمئنم که آنها او را آتشزده‌اند، حتی یکی از برادران به من پیامک داد و گفت او را کشته است و من هم دیگر به آن خانه نرفتم.

با توجه به ادعای جدید متهم، پرونده یک‌بار دیگر برای رسیدگی به دادسرا فرستاده شد. بعد از بررسی تلفن همراه متهم، بازپرس گزارش کرد چنین پیامکی برای خود مورنظر فرستاده نشده است. روز گذشته وقتی جلسه دادگاه دوباره برگزار شد، متهم یک‌بار دیگر ادعایش را مطرح کرد و این‌بار گفت منظور من از پیامک، نوشته‌ای بود که مرد قاتل با تلگرام برایم فرستاد. اگر آن را بررسی‌کنید متوجه می‌شوید که من این قتل را انجام نداده‌ام. به‌این‌ترتیب قضات یک‌بار دیگر دستور دادند تا این‌بار اپلیکیشن تلگرام متصل به گوشی متهم مورد بررسی قرار گیرد. به‌این‌ترتیب پرونده یک‌بار دیگر به دادسرای جنایی بازگردانده شد.

مراسم قسامه در پرونده بریدن گوش خواستگار عاشق

شاکی در جایگاه قرار گرفت. او یک بار دیگر آنچه اتفاق افتاده بود را توضیح داد و گفت: هوا تاریک بود و من ابتدا متوجه نشدم متهمان به سمت می‌آیند. وقتی نزدیک شدند آنها را دیدم اما چون محکم به سرم کوبیدند، بیهوش شدم در نهایت مهید گوشم را برید و سعید هم من را گرفت تا نتوانم خودم را نجات دهم. آنها می‌خواستند با این کار کوبیدند دیگر نباید کاری به کار آرتیا داشته باشم و حرفی بزنم.

سپس متهم ردیف اول یعنی مهید در جایگاه قرار گرفت. او اتهام وارده را رد کرد و گفت: من گوش آرش را نبریدم و اصلا در محلی که آرش می‌گوید، نبودم. او از خواهر من خواستگاری کرده و ما پاسخ منفی داده بودیم و نمی‌خواستیم دیگر موضوع ادامه پیدا کند و تلفنی هم تذکر دادیم اصرار نکنند اما آرش دست‌بردار نبود و مدام به خواهرم پیامک می‌داد. با این حال، ما روز حادثه اصلا در محلی که آرش می‌گوید، نبودیم.

متهم در پاسخ به این سؤال که اگر شما در محل خواهرم پس چطور تلفن همراهتان در همان روز و ساعت آنجا اتن داشت، گفت: در سایت دیوار یک ماشین دیده بودیم. آن روز به آن محل رفتمیم تا ماشین را معامله کنیم شاید آنتنی که از گوشی ما در آن محل دیده شده، به این دلیل بوده است. وی همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا به رسم گوش‌بری که در منطقه محل زندگی او مرسوم است عمل کرده و تحت تأثیر خانواده چنین

سرق‌ت از دختر جوان بعد از آشنایی اینستاگرامی

در شهرک غرب برسانند که ناگهان با تغییر مسیر به اتوبان حکیم رفتند. وقتی معترض شدم، ناگهان با تهدید جاقو اموال من شامل گوشی تلفن همراه، کیف دستی و دستبند طلایم را به سرق‌ت بردند و مرا در اتوبان آزادگان رها کردند.

کارآگاهان در ادامه تحقیقات با مراجعه به رستوران محل قرار شاکی با سارقان، فیلم و تصاویر دوربین‌های مداربسته رستوران را بررسی کردند و موفق شدند چهره سارقان و پلاک خودروی متهمان را شناسایی کنند. با اقدامات پلیسی مشخص شد خودروی پراید سفید متعلق به شخصی به نام حمید ۲۸ ساله است. بعد از اینکه تصویر حمید به شاکی نشان داده شد مشخص شد وی همان فردی است که خود را در اینستاگرام با نام میلاد به شاکی معرفی کرده است.

کارآگاهان در گام بعدی موفق به شناسایی محل سکونت حمید و

پنج قاره

جریان این واقعه، ششش نفر، از جمله رئیس یک باند تبهکار فعال در زمینه قاچاق مواد مخدر در یکی از زندان‌های ایالت موریوس، واقع در مرکز مکزیک کشته شدند.

یک کشته و ۲ مجروح در حمله با جاقودر پاریس

● حمله یک فرد مجهز به سلاح سرد در جنوب پاریس دست‌کم یک کشته و دو مجروح برجا گذاشت.
نابار اعلام پلیس، این حادثه حدود ساعت دو بعدازظهر جمعه به وقت محلی در محله «ویل‌ژونیف» و در مجاورت یک مرکز خرید رخ داد.
در این حمله فرد مهاجم با کارد و به صورت کور به رهگذاران حمله کرد.

سه زخمی این حادثه به بیمارستان اعزام شدند که یک نفر از آنان در اثر شدت جراحات جان باخت. ضارب نیز با شلیک پلیس از پای درآمد.

سوءاستفاده سارق سحرخیز از ورزش صبحگاهی شهروندان
● **شرق:** رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی تهران بزرگ از دستگیری سارق لوازم خودروی سابقه‌دار و تحت تعقیب خبر داد و گفت متهم به بیش از صد فقره سرقت اعتراف کرد.
سرهنگ کارآگاه «مرتضی نثاری»، رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی تهران بزرگ، در تشریح این خبر گفت: چندی قبل زنی با مراجعه به کلانتری ۱۲۶ تهرانپارس شکایتی مبنی بر سرقت لوازم و محتویات داخل خودرو مطرح کرد که پس از ثبت شکایت اولیه، پرونده به پایگاه چهارم ارجاع شد و به منظور رسیدگی تخصصی در اختیار کارآگاهان قرار گرفت.
شاکی در اظهارات خود بیان کرد خودروی شخصی‌ام را در محدوده بوستان پلیس پارک و پس از بازگشت مشاهده کردم لوازم و محتویات داخل خودرو به سرقت رفته است.

این مقام انتظامی افزود: پس از ثبت اظهارات شاکی کارآگاهان با بررسی میدانی محل سرقت و مشاهده و پایش تصاویر دوربین‌های مداربسته محل سرقت از زوایای مختلف در یکی از فیلم‌ها تصویری از سارق را به دست آوردند و از این طریق موفق به شناسایی متهم که جوانی ۳۰ساله به نام فرزین و از سابقه‌داران بنام در زمینه سرقت قطعات و لوازم داخل خودرو بود، شدند.
رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی اذعان کرد: پرونده وارد مرحله جدیدی از تحقیقات شد و دستگیری متهم در دستور کار کارآگاهان پایگاه چهارم قرار گرفت و سرانجام متهم در یکی از باتوق‌های واقع در خاک‌سفید شناسایی و در یک عملیات غافلگیرانه دستگیر و به پایگاه چهارم آگاهی منتقل شد.
سرهنگ کارآگاه نثاری افزود: متهم ابتدا منکر هرگونه سرقتی شد؛ اما با تحقیقات پلیسی و ارائه شواهد و قرائن موجود، چاره‌ای جز بیان حقیقت نداشت و لب به اعتراف گشود و به تعداد صد فقره سرقت لوازم داخل خودرو به ارزش ۵۰ میلیون تومان اقرار کرد.
او گفت: متهم با شناسایی اشخاصی که در اوایل صبح برای ورزش به پارک پلیس مراجعه می‌کردند، در یک فرصت مناسب لوازم و محتویات داخل خودروی آنها را سرقت و اموال مسروقه را به شخصی با هویت مشخص می‌فروخته است.
رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی گفت: ما‌ل‌خر اموال مسروقه نیز دستگیری و پس از شناسایی شکات هر دو متهم با دستور بازپرس شعبه چهارم داسرای ناحیه ۱۵ تهران روانه زندان شدند.

پرسه‌زنی درخیابان سارقان‌را لوداد

● **شرق:** رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی تهران بزرگ از دستگیری دو سارق موبایل‌قاپ با ۵۰ فقره سرقت خبر داد.
سرهنگ کارآگاه «مرتضی نثاری» در تشریح این خبر گفت: چندی پیش یک فقره پرونده درباره دستگیری مظنونان به کیف‌قاپی به همراه دو متهم به نام‌های ناصر ۲۳ساله و شاهین ۲۵ساله دارای سابقه دستگیری به دلیل موبایل‌قاپی از کلانتری ۱۹۰ در منظور رسیدگی تخصصی به پایگاه چهارم پلیس آگاهی ارجاع داده شد.
او با اشاره به اینکه برابر محتویات پرونده متهمان در خیابان شهید دکرد در حال پرسه‌زنی بوده و از سوی واحد گشت کلانتری دستگیری می‌شوند و در تعاملات صورت‌گرفته با کلانتری برای تحقیقات فنی و پلیسی به این یگان تحویل داده می‌شوند.
گفت: کارآگاهان با توجه به تحقیقات صورت‌گرفته متوجه می‌شوند محل سکونت متهمان شهر پرند رباطرکم است و متهمان هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای درباره پرسه‌زنی با موتورسیکلت در محل دستگیری نداشته و منکر هرگونه سرقت قاپ‌زنی بودند.
رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی تهران بزرگ با اشاره به کشف سه دستگاه گوشی تلفن همراه هوشمند از متهمان افزود: کارآگاهان به بررسی محتویات گوشی‌ها پرداختند و موفق به شناسایی هویت دو نفر از مالکان اصلی آنها شدند و مشخص شد گوشی‌های آنها چند روز اخیر در محدوده‌های سرکلانتری هفتم و چهارم به شیوه قاپیدن به سرقت رفته است و مال‌باختگان به علت مشغله و گرفتاری حتی در مراجع انتظامی و قضائی طرح شکایت نکرده‌اند.

کارآگاه نثاری اظهار کرد: در گام بعدی تحقیقات کارآگاهان به بررسی تصاویر ثبت‌شده دوربین‌های مداربسته از سارقانی که در چند روز اخیر سرقت کرده‌اند و مسیر تردد سارقان در چند روز اخیر برداختند و جمع‌بندی دلایل فوق نشان داد: متهمان مرتکب تعداد زیادی سرقت‌های گوشی‌قاپی شده‌اند و پس از مواجهه با دلایل فوق چاره‌ای جز بیان حقیقت نداشته و هر دو متهم به حدود ۵۰ فقره سرقت گوشی‌قاپی در دو ماه اخیر اعتراف کرده و اعلام کردند اموال مسروقه را در ساعات پایانی شب به رهگذاران می‌فروختند.

رئیس پایگاه چهارم پلیس آگاهی تهران بزرگ با اشاره به اینکه ارزش رزلی اموال سرقتی به دست سارقان ۲۲۰ میلیون تومان برآورد می‌شود، گفت: با توجه به محدوده‌های زمانی و مکانی احصاشده از سرقت‌های متهمان و اطلاع‌رسانی‌های صورت‌گرفته و انجام مواجهه حضوری شکات و متهمان، تعداد ۴۰ نفر از شاکیان سارقان را شناسایی کردند و پس از تکمیل تحقیقات هر دو متهم از سوی بازپرس شعبه یک دادسرای ناحیه ۱۵ تهران روانه زندان شدند.